

Załącznik do Uchwały Nr XIV/76/2015
Rady Gminy Dobre
z dnia 14 grudnia 2015 r.

PROGRAM ROZWOJU
GMINY DOBRE
NA LATA 2015 – 2020

DOBRE, 2015

Spis treści

1.	<u>Założenia metodologiczne</u>	5
2.	<u>Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej</u>	6
2.1	<u>Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia</u>	6
2.2	<u>Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego</u>	8
2.3	<u>Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura</u>	10
2.4	<u>Gospodarka</u>	13
2.5	<u>Strefa społeczna</u>	17
2.6	<u>Wnioski z przeprowadzonej diagnozy</u>	19
3.	<u>Analiza SWOT</u>	21
4.	<u>Kierunki rozwoju</u>	26
5.	<u>Planowane przedsięwzięcia</u>	27
6.	<u>Spójność zadań Programu Rozwoju z dokumentami programowymi i planistycznymi</u>	42
7.	<u>Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Programu Rozwoju</u>	45
8.	<u>System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli</u>	48

1. Założenia metodologiczne

Program Rozwoju został sporządzony dla gminy Dobre położonej w województwie Kujawsko – Pomorskim, powiecie Radziejowskim z siedzibą Urzędu Gminy mieszcząca się przy ul. Dworcowej 6, 88-210 Dobre.

Okres obowiązywania Programu Rozwoju Gminy Dobre przewidywany jest na lata 2015 – 2020.

Zasadniczym celem niniejszego dokumentu jest zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Dobre, w kontekście zarówno obecnych jak i przyszłych procesów rozwoju regionalnego, a także przedstawienie opracowanych w toku tworzenia dokumentu przedsięwzięć strategicznych dla rozwoju.

Główną metodą pracy wykorzystaną przy opracowaniu programu były konsultacje społeczne, których wynikiem było opracowanie analizy SWOT i określenie celów rozwoju gminy.

Informacje wykorzystane do tworzenia programu zaczerpnięto z kilku źródeł. Większość z nich pochodziła z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W trakcie prac nad dokumentem wykorzystywano także wiadomości z raportów, dokumentów strategicznych i planistycznych. Cennym źródłem informacji były również strony internetowe oraz bezpośredni kontakt z przedstawicielami jednostek i instytucji działających na terenie Gminy Dobre.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej

2.1 Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia

Obszar gminy Dobre położony jest w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego i północnej części powiatu radziejowskiego. W podziale administracyjnym województwa obszar gminy sąsiaduje:

- od północy z gminą Zakrzewo (powiat aleksandrowski),
- od zachodu z gminą Kruszwica (powiat inowrocławski),
- od południa z gminą Radziejów (powiat radziejowski),
- od wschodu z gminą Osięciny (powiat radziejowski).

Położenie gminy w powiecie radziejowskim przedstawia poniższy rysunek:

Gmina położona jest peryferyjnie w stosunku do większych ośrodków miejskich regionu, do których należą Włocławek (odległość 38 km od gminy), Toruń (65 km), Bydgoszcz (80 km) i z dala od głównych arterii komunikacyjnych.

Pod względem geograficznym, gmina Dobre położona jest w południowej części Równiny Inowrocławskiej, na styku z Pojezierzem Kujawskim. Rzeźba terenu jest mało zróżnicowana. W krajobrazie dominują duże przestrzenie z niewielkimi spadkami terenu. Wyróżniający się akcent geograficzny stanowi Dolina Bachorzy, której dno jest rozległe i płaskie. Na uwagę zasługują niewielkie pagórki morenowe w rejonie Byczyny, Szczebłotowa i Moraw.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Ogólna powierzchnia gminy Dobre wynosi 7082 ha¹, co stanowi 11,7% ogólnej powierzchni powiatu radziejowskiego.

Poniższa tabela przedstawia wykaz sołectw wchodzących w skład gminy:

Tabela 1 Wykaz sołectw

Lp.	Sołectwo
1.	Bodzanowo
2.	Bodzanowo Drugie
3.	Borowo, Altana, Morawy
4.	Bronisław
5.	Byczyna
6.	Byczyna Kolonia
7.	Czołpin
8.	Dęby
9.	Dobre
10.	Dobre Kolonia
11.	Dobre Wieś
12.	Kłonowo
13.	Koszczały
14.	Krzywosądz
15.	Narkowo
16.	Przysiek
17.	Smarglin
18.	Szczeblotowo
19.	Ułomie, Ludwikowo

Gmina Dobre pod względem liczby ludności należy do jednej z większych gmin wiejskich powiatu radziejowskiego. Na dzień 31.12.2014 r. na terenie Gminy Dobre zamieszkiwało 5463 osób (co stanowi 13% w strukturze ludności powiatu), w tym 2702 mężczyzn i 2761 kobiet².

¹ Źródło: *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobre*, s.11.

² Źródło: *Dane z Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Dobre*

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Tabela 2 Statystyka stałych lub czasowych mieszkańców wg wieku oraz ekonomicznych grup wieku

WIEK	0-17	18-65	Pow. 65	RAZEM
LICZBA	910	3641	957	5463

Pod względem gęstości zaludnienia na 1 km² gmina Dobrze charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem w grupie gmin wiejskich powiatu radziejowskiego. Średnia gęstość zaludnienia w gminie w 2014 roku wynosiła 77 osób/km² dla porównania w powiecie Radziejowskim 68 osób/km². Na badanym obszarze gęstość zaludnienia jest o wiele mniejsza niż w całym województwie Kujawsko-Pomorskim, gdzie wynosi 116 osób/km². Dynamika zmian demograficznych na przestrzeni ostatnich lat ulega ciągłym zmianom. Główne czynniki mające wpływ na stan ludności w gminie to malejący przyrost naturalny i migracja ludności. Zmiany te ukazuje poniższa tabela:

Tabela 3 Migracje ludności³

ROK	URODZENIA	ZGONY	IMIGRACJE	EMIGRACJE	ZMIANY DEMOGRAFICZNE
2008	66	48	50	68	0
2009	51	53	45	60	-17
2010	48	64	60	78	-34
2011	49	56	47	51	-11
2012	44	76	42	52	-42
2013	48	43	47	76	-24
2014	60	70	62	97	-45

2.2 Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Przeważająca część gminy ma charakter płaski, co wynika z występującej tu wysoczyzny morenowej płaskiej, ukształtowanej w okresie zlodowacenia północnopolskiego. Pewnym urozmaiceniem rzeźby są pagórki morenowe w południowej części gminy. W Szczebłotowie przy granicy z gminą Radziejów znajdują się pojedyncze kemy stanowiące element dość wyraźnie zaznaczający się w krajobrazie. Do innych interesujących form rzeźby terenu w gminie Dobrze

³ Źródło: dane własne z ewidencji ludności Gminy Dobrze.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

należą występujące na powierzchni piaski eoliczne znajdujące się przy północnej granicy gminy, towarzyszące południowej części doliny Kanału Bachorze oraz stosunkowo niewielkie formy wydmowe wyraźnie ukształtowane pomiędzy miejscowościami Czołpin i Bodzanowo.

Klimat na terenie gminy Dobre, analogicznie jak i na całym obszarze powiatu radziejowskiego jest klimatem typowym dla Polski i ma wyraźnie zaznaczone cechy przejściowe pomiędzy oddziaływaniem mas powietrza o cechach oceanicznych z zachodu i kontynentalnych ze wschodu. Związane z tym częste zmiany kierunku napływu tych mas przyczyniają się bezpośrednio do znacznej zmienności stanów pogodowych. Rejon powiatu radziejowskiego jest szczególnie zagrożony deficytem wody. Występują tu najmniejsze w Polsce roczne opady atmosferyczne na poziomie ok 500 mm, przy czym największa ich ilość przypada na miesiące letnie, a ich suma od kwietnia do sierpnia wynosi mniej niż 250 mm. Z uwagi na duże braki w nawadnianiu produkcji rolniczej postuluje się tworzenie zbiorników małej retencji, systemów zaopatrzenia w wodę, stacji uzdatniania wody oraz rozwój pozostałej infrastruktury do retencjonowania wód.

Wielkość powierzchni gruntów zalesionych na terenie gminy Dobre wynosi 211 ha (co stanowi zaledwie 2,98% powierzchni gminy), z czego 84 ha to lasy prywatne a 127 ha państwowe.

Na terenie gminy Dobre występują następujące obiekty zabytkowe:

- Kościół parafialny pw. Św. Jadwigi Śląskiej w Buczynie zbudowany w 1882 r., jest to świątynia murowana, neogotycka. Najcenniejszy zabytek w kościele to zabytkowa chrzcielnica rokokowa z II połowy XVIII w.
- Kościół parafialny pw. Św. Bartłomieja Apostoła w Bronisławiu, wybudowany w latach 1870-1876, konsekrowany 24 sierpnia 1876.
- Neogotycki Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krzywosądku wzniesiony w 1861 r.
- Dwór Modlińskich (obecnie plebania) zbudowany ok. połowy XIX w. jest to budynek późnoklasycystyczny, murowany z cegły, otynkowany.
- Dawny zajazd (karczma) z ok. połowy XIX w. budynek neogotycki, murowany z cegły, otynkowany.

Ważnym elementem szaty roślinnej są parki podworskie. Są one z reguły stosunkowo bogate pod względem florystycznym. Występujące w nich gatunki roślin są często unikatowe. Na obszarze gminy Dobre znajduje się 5 parków podworskich, w miejscowościach: Dobre, Bodzanowo, Kłonowo, Bronisław i Szczeblotowo. Ponadto we wsi Bodzanowo występują użytki ekologiczne jeden o powierzchni 0,80 ha a drugi 0,24 ha. Pomniki przyrody w postaci drzew można spotkać we wsi Bronisław (jesion i wierzby), w Dobrem (pozostałości drzewostanu po parku dworskim – lipy,

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

kasztanowce) i w Bodzanowie (dąb).

Na terenie Gminy Dobre tak jak w całej Polsce istnieje problem zanieczyszczenia środowiska azbestem. Według przeprowadzonej w miesiącu czerwcu 2012 r. inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury oraz oceny stanu tych wyrobów na terenie Gminy Dobre w 804 posesjach osób fizycznych znajduje się w ~ 2084 m² dachów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi co daje około 2292 Mg. Ilość wyrobów zawierających azbest będących w posiadaniu przedsiębiorców zgodnie z zapisem w bazie azbestowej wynosi 80,902 Mg z czego 73,62 przypada na rury azbestowo-cementowe, które są własnością Gminy Dobre które zostały zainstalowane przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku, o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest zwanych dalej „rurami azbestowo-cementowymi”, pozostawia się w ziemi bez ograniczeń czasowych gdy ich usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych, w szczególności gdy rury azbestowo-cementowe położone są niżej użytkowanych instalacji.

Infrastruktura turystyczna słabo rozwinięta, na terenie gminy prosperuje jedno gospodarstwo agroturystyczne.

2.3 Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Układ funkcjonalny komunikacji gminy składa się z sieci dróg kołowych. Występujące na terenie gminy drogi zostały sklasyfikowane jako:

- wojewódzkie,
- powiatowe,
- gminne.

Droga wojewódzka Nr 266 Ciechocinek – Służewo – Radziejów – Sompolno – Konin, stanowi połączenia międzywojewódzkie, między powiatowe i między gminne, co ma istotne znaczenie w układzie komunikacji województwa kujawsko-pomorskiego. Istniejąca droga wojewódzka posiada parametry IV klasy technicznej o nawierzchni utwardzonej.

Drogi powiatowe w sieci komunikacji kołowej pełnią rolę powiązań z wojewódzkim układem komunikacyjnym oraz z siedzibami i miejscowościami gmin ościennych. Drogi powiatowe na terenie gminy Dobre posiadają nawierzchnię utwardzoną. Istniejące drogi powiatowe posiadają parametry V klasy technicznej.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Tabela 4 Wykaz głównych dróg powiatowych w gminie Dobre

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość w km	W tym nawierzchnia twarda
1.	2624C	Krzywosądz – Siniarzewo	4,500	4,500
2.	2628C	Sędzin – Radziejów	4,370	2,870
3.	2803C	Krzywosądz – Sęczkowo	5,964	5,964
4.	2574C	Papros – Bronisław – Dobre	5,650	5,650
5.	2805C	Dobre – Lekarzewice	4,620	4,620
6.	2806C	Bronisław – Bieganowo	2,920	2,920
7.	2808C	Dobre – Skibin – Morzyce	4,750	4,750
8.	2809C	Ułomie – Płowce	3,470	3,470
9.	2810C	Byczyna – Belszewo	1,450	1,450
10.	2812C	Biskupice – Byczyna	2,660	2,660
Razem drogi powiatowe:			40,354	38,854

Ponadto wewnętrzny układ komunikacji kołowej gminy Dobre, tworzy sieć **dróg gminnych** o długości 79,8 km, które stanowią uzupełniający układ komunikacji lokalnej. W większości są to drogi o nawierzchni bitumicznej (53,3 km), stabilizowane cementem lub tłuczniowej (14,9 km) oraz 11,6 km to drogi gruntowe. Ponadto na terenie gminy występują drogi o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi, a są to drogi wewnętrzne oraz dojazdy najczęściej o nawierzchni gruntowej. Powstały one wraz z rozwojem sieci osadniczej gminy oraz infrastruktury technicznej.

Na terenie gminy Dobre znajduje się ponad 6 kilometrowy odcinek ścieżki pieszo-rowerowej, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 266 biegnącej przez miejscowości Krzywosądz, Dęby, Dobre i Dobre Wieś. Do końca 2013 r. Gmina Dobre posiadała odcinek ścieżki pieszo-rowerowej o długości 3,9 km. W przyszłości planowana jest dalsza rozbudowa sieci dróg dla rowerów łączących miejscowości Dobre-Bronisław, Dobre-Kłonowo, Dobre-Smarglin oraz odcinek w Krzywosądz.

Środkami komunikacji zbiorowej na terenie gminy Dobre jest komunikacja autobusowa zorganizowana przez Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy oraz prywatny przewóz osób TAXI i TAXI-BUS. Na terenie gminy nie występuje transport kolejowy, najbliższe dworce PKP znajdują się w Aleksandrowie Kuj., Inowrocławiu czy Włocławku.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Na terenie gminy jak i w jej obrębie znajdują się nadajniki głównych sieci telefonii komórkowych co pozwala mieszkańcom gminy w bezproblemowym korzystaniu z telefonów komórkowych i Internetu mobilnego. Mieszkańcy mogą również korzystać z usług zewnętrznych dostawców Internetu radiowego.

Obszary wiejskie gminy Dobre o zwartej zabudowie mieszkalno-zagrodowej zwodociągowane są w 100%, a korzysta z niej około 99% gospodarstw. Jeśli chodzi o stopień skanalizowania gminy to na dzień 31.12.2014 r. wynosił on 46%. Ścieki z terenu gminy Dobre odprowadzane są do gminnej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości 400m³/d, przy obecnej ilości napływających ścieków jej parametry wykorzystywane są w 63%. Oprócz „Koncepcji kanalizacji ściekowej” gmina Dobre posiada program stwarzający możliwość instalacji małych oczyszczalni przydomowych. Są to oczyszczalnie z drenażem rozsączającym przystosowane do oczyszczania ścieków o charakterze socjalno-bytowym, powstających w gospodarstwie domowym, domu jednorodzinnym, wiejskiej zagrodzie w ilości do 500-900 dm³/dobę. Obecnie w gminie Dobre zamontowanych jest 210 zestawów⁴ oczyszczalni przydomowych.

Zaopatrzenie gminy w ciepło oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach zakładowych. W przeważającej części są to kotłownie opalane węglem kamiennym. Indywidualnych i zbiorowych źródeł ciepła bazujących na tym paliwie zlokalizowanych jest na terenie gminy ok. 1200. Urządzenia te emitują do atmosfery SO₂, NO₂ i CO w ilościach, które dla pojedynczego pieca czy kuchni wydają się znikomo małe, ale są bardzo uciążliwe ze względu na bezpośrednią oddziaływanie. W gminie podjęte zostały procesy modernizacyjne w zakresie ciepłownictwa. Zostało wybudowanych już kilka kotłowni zasilanych paliwem ekologicznym – olejem opałowym. Za przykład takich kotłowni można podać kotłownie olejowe w Zespole Szkół w Dobrem, Szkole Podstawowej w Byczynie. W związku z obowiązkiem ograniczania emisji CO₂, konieczna jest dalsza modernizacja kotłowni i źródeł ciepła w obiektach na terenie gminy.

Gmina Dobre nie jest zaopatrywana w gaz przewodowy. Posiada jedynie „Koncepcję programową gazyfikacji” gminy. Obecnie gospodarstwa domowe zaopatrywane są gazem bezprzewodowym za pomocą butli z gazem propan – butan. Jest to dogodna forma wykorzystania energii dla małych gospodarstw, często oddalonych od większych skupisk.

W związku ze zmianą przepisów prawnych, w połowie 2013 r. zaprzestana została eksploatacja składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Byczyna. Istniejące składowisko

---

⁴ Źródło: dane GUS

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

odpadów wypełnione było w około 30% i mogło zaspokoić potrzeby mieszkańców na około 8 lat. W związku z zamknięciem składowiska odpadów, konieczna jest jego rekultywacja. Gmina Dobre zamierza ubiegać się o środki na rekultywację wspomnianego składowiska. Obecnie odpady stałe powstające w gospodarstwach domowych na terenie Gminy Dobre odbierane są od mieszkańców przez Firmę GRONEKO z Mikorzyna. Odbiorem odpadów z firm i instytucji zajmuje się Firma SANIKO. Dodatkowo przy nie działającym już składowisku odpadów w Byczynie znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), gdzie mieszkańcy z terenu Gminy Dobre, po uzgodnieniu z obsługą, mogą w wyznaczone dni tygodnia dostarczyć posegregowane odpady.

Sieć zasilająca magistralna i terenowa na terenie gminy jest wystarczająca i nie przewiduje się jej rozbudowy. Istniejąca sieć rozdzielająca stacje transformatorowe na terenie gminy wykonana jako odgałęzienia od linii terenowych jest wystarczająca dla potrzeb zasilania energią elektryczną odbiorców. Możliwa jest rozbudowa i modernizacja sieci rozdzielczej związana z rozwojem gminy, w tym budowa odpowiedniej ilości stacji transformatorowych.

2.4 Gospodarka

Pod względem gospodarczym gminy wiejskie województwa kujawsko-pomorskiego, jak i powiatu radziejowskiego cechuje produkcja rolna oraz indywidualna i publiczna działalność gospodarcza. Rolnictwo na obszarze gminy Dobre stanowi wiodącą funkcję. Głównym czynnikiem warunkującym rozwój rolnictwa są gleby, kształtujące kierunki produkcji roślinnej oraz jej ilość i jakość. Dzięki występowaniu urodzajnych gleb na obszarze gminy wartość rolniczej produkcji towarowej na tle innych gmin wiejskich powiatu radziejowskiego, jest wysoka. Struktura władania ziemią według własności wykazuje, dominację sektora prywatnego. Do rolników indywidualnych należy aż 94% powierzchni użytków rolnych gminy. Działalność produkcyjna prowadzona jest przez 629 indywidualnych gospodarstw rolnych. Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa wynosi 10,06 ha użytków rolnych. Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych gminy jest zróżnicowana i średnio-korzystna. Około 35% ogólnej liczby gospodarstw w gminie posiada powierzchnię powyżej 10 ha. Stanowią one najsilniejszą grupę rozwojową zdolną, do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Pod względem liczebności na terenie gminy dominują gospodarstwa o powierzchni do 5 ha. Trend ten może być podyktowany chęcią ubezpieczenia się mieszkańców w KRUS. W produkcji roślinnej na terenie gminy dominuje uprawa zbóż, roślin pastewnych i przemysłowych. Brak ukierunkowania na specjalizację produkcji rolnej jest wynikiem braku stabilnej polityki rolnej państwa oraz słabo rozwiniętego przetwórstwa rolno-spożywczego, przechowalnictwa i chłodnictwa.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Tabela 5 Poziom dochodu gminy Dobre z PIT, CIT i podatku rolnego⁵

ROK	Rodzaj dochodów		
	PIT	CIT	Podatek rolny
2010	1.008.379,00	2.400,30	391.376,99
2011	1.237.702,00	6.797,15	404.281,79
2012	1.450.807,00	7.832,26	506.445,95
2013	1.547.929,00	7.770,13	554.270,72
2014	1.808.135,00	13.996,28	558.110,64

Obecnie na terenie gminy Dobre zarejestrowanych jest 191 podmiotów gospodarczych, a wskaźnik przedsiębiorczości wynosi 33,7. Spośród ogólnej liczby zarejestrowanych jednostek gospodarczych największy procent stanowią firmy handlowe, transportowe i naprawcze, znacznie mniejsza część stanowią małe zakłady przemysłowe i firmy budowlane, głównie osób fizycznych.

Tabela 6 Wskaźnik przedsiębiorczości w ciągu ostatnich kilku lat⁶

ROK	LICZBA PRZEDSIĘBIORSTW	WSKAŹNIK PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
2005	175	30,5
2006	176	30,9
2007	166	29,2
2008	176	31,0
2009	197	34,8
2010	199	35,3
2011	171	30,4
2012	190	33,6
2013	188	33,4
2014	191	33,7

⁵ Źródło: Własne dane z Referatu Finansów Urzędu Gminy Dobre.

⁶ Źródło: Własne z Referatu Finansów Ewidencji Działalności Gospodarczej Urzędu Gminy Dobre.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Gmina Dobrze nie dysponuje żadnymi terenami inwestycyjnymi które zachęcały by inwestorów do lokalizowania swoich przedsiębiorstw na jej terenie, a niskie dochody nie pozwalają stosować ulg podatkowych.

Bezrobocie w gminie Dobrze utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. W grudniu 2014 roku bezrobotnych z terenu gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radziejowie było 620 osób, w tym 328 kobiet. Z prawem do zasiłku było 56 osób, w tym 18 kobiet.

Tabela 7 Poziom bezrobocie w gminie Dobrze⁷

Rok	Liczba bezrobotnych			Stopa bezrobocia*
	kobiety	mężczyźni	Ogółem	
2003	413	272	685	21,8%
2004	405	337	742	25,5%
2005	380	336	716	24,1%
2006	402	311	713	21%
2007	358	230	588	17,3%
2008	334	243	577	16,8%
2009	360	285	645	18,6%
2010	342	311	653	18,7%
2011	363	304	667	18,3%
2012	358	285	643	17,7%
2013	378	340	718	20,0%
2014	328	292	620	17,0%

* Stopa bezrobocia liczona odsetkiem osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, dane dotyczące powiatu radziejowskiego

⁷ Źródło; Powiatowy Urząd Pracy w Radziejowie.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Tabela 8 Stopa i liczba bezrobotnych w porównaniu z powiatem i województwem⁸

ROK	Liczba bezrobotnych			Stopa bezrobocia		
	w tys.			w %		
	Gmina	Powiat	Województwo	Gmina	Powiat	Województwo
2003	0,685	5,0	220,4	21,8	27,4	25,3
2004	0,742	4,5	199,6	25,5	26,1	23,6
2005	0,716	4,2	188	24,1	24,1	22,3
2006	0,713	4,0	160	21,0	23,2	19,2
2007	0,588	3,4	123,2	17,3	19,9	14,9
2008	0,577	3,5	110,2	16,8	19,7	13,3
2009	0,645	3,7	134,1	18,6	21,0	16,2
2010	0,653	3,6	139,4	18,7	22,9	17,0
2011	0,667	3,8	139,6	18,3	23,9	16,9
2012	0,643	3,9	148,8	17,7	24,3	18,1
2013	0,718	4,3	150,1	20,0	26,1	18,2
2014	0,620	3,7	127,1	17,0	23,2	15,7

⁸ Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

2.5 Strefa społeczna

Rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9 Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2003-2014⁹

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2003	732	2540
2004	726	2519
2005	382	1281
2006	334	1120
2007	320	995
2008	279	855
2009	274	818
2010	276	821
2011	268	810
2012	258	760
2013	285	839
2014	269	734

Tabela 10 Powody przyznawania pomocy w latach 2003-2014

Rok	Powód				
	ubóstwo Liczba rodzin	bezdomność Liczba rodzin	bezrobocie Liczba rodzin	alkoholizm Liczba rodzin	Długotrwała choroba Liczba rodzin
2003	245	1	298	37	62
2004	337	1	275	16	36
2005	307	3	273	8	104
2006	272	3	249	11	156
2007	257	3	216	13	176
2008	204	3	182	17	178
2009	202	3	185	26	184
2010	199	3	194	19	159
2011	194	4	188	28	181
2012	197	3	181	27	173
2013	216	2	194	25	187
2014	212	2	191	29	181

Wydatki budżetu gminy na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi w 2014 r. wyniosły 50.344,69 zł.

⁹ Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrem.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Na terenie gminy Dobre w zakresie oświaty działają następujące jednostki organizacyjne:

- - Publiczna Szkoła Podstawowa w Byczynie;
- - Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzywosądku ;
- - Publiczne Przedszkole w Dobrem;
- - Zespół Szkół w Dobrem:
  - Publiczne Gimnazjum im. Bohaterów Powstania Styczniowego w Dobrem;
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ziemi Kujawskiej w Dobrem;

Tabela 11 Liczba uczniów oraz nauczycieli w gminie Dobre w latach 2009-2015¹⁰

Lp.	Rok szkolny	Liczba dzieci w przedszkolu		Liczba dzieci w „0” w szkołach podstawowych	Liczba uczniów		Liczba nauczycieli
		Poniżej „0”	„0”		Szkoły podstawowe	Gimnazjum	
1	2009/2010	50	0	61	355	242	78
2	2010/2011	50	0	71	336	228	73
3	2011/2012	49	0	86	298	221	65
4	2012/2013	56	25	64	292	201	71
5	2013/2014	38	54	72	283	176	67
6	2014/2015	59	20	58	301	160	66

Z dniem 01.11.2012 r. utworzono dwa zamiejscowe oddziały przedszkolne Publicznego Przedszkola w Dobrem dla 32 dzieci w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Skutkiem tego jest nagły wzrost liczby dzieci w przedszkolu.

Opiekę zdrowotną dla mieszkańców wsi i gminy Dobre pełni Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej M.K. Waloszczyk s.c. we wsi gminnej Dobre. Lekarze w nim zatrudnieni świadczą usługi medyczne w zakresie porad i leczenia ogólnego, pediatrycznego, stomatologicznego oraz ginekologicznego. W ośrodku zdrowia zatrudnionych jest 4 lekarzy, internista, ogólny, pediatra, ginekolog i 7 pielęgniarek w tym 1 położna. Mieszkańcy gminy korzystają również z

¹⁰ Źródło: Własne dane z Gminnego Zespołu Oświaty i Wychowania w Dobrem.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

porad i leczenia lekarzy specjalistów w Radziejowie, Inowrocławiu, Włocławku, Bydgoszczy i Toruniu a także poza granicami województwa kujawsko-pomorskiego.

We wsi Dobre mieści się Gminny Ośrodek Kultury oferujący szeroką ofertę w zakresie kultury i sportu. Potrzeby w zakresie czytelnictwa realizowane są przez Gminną Bibliotekę Publiczną znajdującą się we wsi Dobre. W bibliotece gminnej znajduje się księgozbiór liczący 31727 woluminów z którego korzysta 476 czytelników (dane na dzień 31.12.2014 r.). Mieszkańcy gminy mogą korzystać ze stadionu sportowego jak i nowoczesnego kompleksu sportowego „ORLIK 2012” które mieszczą się przy ul. Szkolnej w miejscowości Dobre. Przy każdej ze szkół podstawowych znajduje się boisko do piłki nożnej. Przy szkole w miejscowości Krzywosądz i Dobre mieszczą się sale gimnastyczne, dzieci i młodzież mogą korzystać z sześciu placów zabaw.

Na terenie gminy działa kilka organizacji, w tym jedna obecnie starająca się o status organizacji pożytku publicznego. Są to m.in. Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego „Nasza Przyszłość”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gminy Dobre „Promyk Nadziei”, Ochotnicze Straże Pożarne, w zakresie organizacji sportowych funkcjonuje klub sportowy „Lech”, Uczniowski Klub Sportowy w Dobrem i Stowarzyszenie Piłki Siatkowej „Dragon” w Dobrem.

2.6 Wnioski z przeprowadzonej diagnozy

Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia

Gmina leży w dużym oddaleniu od dużych aglomeracji i głównych arterii komunikacyjnych, ukształtowanie terenu jest mało zróżnicowane.

Wysoki poziom gęstości zaludnienia w porównaniu z powiatem radziejowskim i województwem kujawsko-pomorskim.

W ostatnich latach zauważalny jest ujemny bilans demograficzny spowodowany malejącym przyrostem naturalnym i migracją ludności.

Zauważalne jest starzenie się społeczeństwa i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego.

Gmina Dobre znajduje się w rejonie zagrożonym deficytem wody, niski poziom opadów atmosferycznych.

Niewielka powierzchnia gruntów zalesionych, można spotkać kilka atrakcji przyrodniczych w postaci pomników przyrody.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Na terenie gminy znajduje się kilka ciekawych obiektów zabytkowych.

Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, brak konkurencyjności gospodarstw agroturystycznych.

Duża liczba dachów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi.

Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Mimo oddalenia od głównych szlaków telekomunikacyjnych gmina ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć dróg gminnych. Konieczność modernizacji dróg gminnych.

Gospodarka wodno-ściekowa jest w dobrym stanie. Konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej i budowa oczyszczalni przydomowych.

Na terenie gminy istnieje potrzeba modernizacji źródeł ciepła.

Gospodarka odpadami wymaga dostosowania do wymogów nowej ustawy.

Konieczność poprawienia bezpieczeństwa mieszkańców w ruchu pieszo-rowerowym poprzez dalszą rozbudowę sieci dróg dla rowerów.

Sieć energetyczna zaspokaja potrzeby mieszkańców a także możliwa jest jej dalsza rozbudowa.

Wysoki poziom telefonizowania, możliwość korzystania z sieci telefonii komórkowych i Internetu.

Gospodarka

Wysoka wartość rolniczej produkcji towarowej spowodowana występowaniem na terenie gminy urodzajnych gleb.

Duża liczba drobnych gospodarstw rolnych.

Słabo rozwinięte przetwórstwo rolne.

Zauważalny jest odwrócony trend spadku przedsiębiorczości.

Występuje wysoki poziom bezrobocia, w ostatnim roku sytuacja uległa poprawie.

Strefa społeczna

Wysoki utrzymujący się poziom bezrobocia, z tendencją spadkową w ostatnim roku.

Głównym czynnikiem korzystania z pomocy opieki społecznej jest bezrobocie i ubóstwo.

Istniejące placówki oświatowe zaspokajają potrzeby mieszkańców.

Opieka medyczna na podstawowym poziomie.

Dobrze rozwinięta baza sportowa, szeroki zakres działań Gminnego Ośrodka Kultury.

3. Analiza SWOT

Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka gęstość zaludnienia; • Położenie przy drodze wojewódzkiej; • Duży udział w populacji osób w wieku produkcyjnym; 	<ul style="list-style-type: none"> • Duże oddalenie od dużych aglomeracji; • Ujemny bilans demograficzny; • Duża peryferyjność gminy;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Tranzytowe położenie gminy; • Nadwyżka wolnej siły roboczej; • Sąsiedztwo z atrakcyjnymi regionami; 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie wysokiej migracji; • Malejący przyrost naturalny;

Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Duży udział obszarów o krajobrazie naturalnym; • Atrakcyjne elementy środowiska przyrodniczego; • Niewielkie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenie deficytem wody; • Duża ilość budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi; • Niewielki stopień zalesienia; • Brak infrastruktury turystycznej; • Niewykorzystanie walorów przyrodniczych i zabytkowych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i zabytkowych; • Rozwój gospodarstw ekologicznych; • Nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami i powiatem 	<ul style="list-style-type: none"> • Obniżenie poziomu wód; • Brak powierzchni obszarów prawnie chronionych; • Brak spójnej polityki regionalnej w zakresie rozwoju turystyki; • Potencjalne zagrożenia ekologiczne;

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze rozwinięta sieć dróg; • Pełne zwodociągowanie gminy; • Sieć energetyczna zaspokajająca potrzeby mieszkańców; • Dobrze zorganizowana zbiórka odpadów przez firmy odpowiedzialne za odbiór; • Wysoki stopień skanalizowania; • Możliwość dostępu do Internetu; • Pełna telefonizacja gminy; • Dobra sieć komunikacyjna; • Ścieżka pieszo-rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak sieci gazowej; • Przystarzałe źródła ciepła; • Słabe powiązanie z zewnętrznym układem komunikacji drogowej; • Brak połączeń kolejowych; • Niedostosowanie nośności dróg do występującego transportu; • Konieczność termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej; • Konieczność rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej; • Konieczność rozbudowy sieci dróg dla rowerów;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja źródeł ciepła; • Modernizacja systemów używania CWU; • Rozwój szerokopasmowego Internetu; • Możliwość zmiany operatora energii elektrycznej; • Dobra współpraca z gminami ościennymi; 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna infrastruktura w miejscowościach skupiających mniejszą liczbę ludności;

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Gospodarka	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Urodzajne gleby; • Wysoka produktywność gospodarstw rolnych; • Występuje grupa rolników prowadzących produkcję na wysokim poziomie; • Istniejące zakłady przetwórstwa, tj.: ANGAMA, Młyn, Warpol, Madagier, Solchem • Przychylność władz dla inwestorów; 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża liczba małych gospodarstw rolnych; • Wysoki poziom bezrobocia; • Słabo rozwinięte przetwórstwo; • Brak terenów do zagospodarowania pod inwestycje; • Niskie dochody gminy z podatków; • Słabe możliwości zatrudnienia poza rolnictwem; • Dominacja małych firm w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych; • Brak funduszy celowych na działalność społeczno-gospodarczą; • Brak infrastruktury turystycznej;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca liczba przedsiębiorstw; • Rozwój turystyki i agroturystyki; • Specjalizacja rolnictwa; • Rozwinięty system doradztwa dla rolników; • Dalszy pomyślny rozwój podmiotów działających na terenie gminy; • Pozyskanie środków Unii Europejskiej na współfinansowanie zaplanowanych inwestycji i przyspieszenie ich tempa; 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska opłacalność produkcji rolnej; • Brak inwestorów; • Duże uzależnienie ekonomiczne od rolnictwa; • Migracja zarobkowa; • Szybko rosnące koszty produkcji w rolnictwie; • Skomplikowane procedury pozyskiwania środków pomocowych; • Brak nowych miejsc pracy;

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Strefa społeczna	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra opieka społeczna; • Optymalna sieć szkół podstawowych; • Baza sportowa dostosowana do potrzeb mieszkańców; • Duża liczba świetlic wiejskich i placów zabaw; • Organizacja imprez kulturowych i sportowych; • Aktywne działanie mieszkańców w organizacjach pozarządowych, kołach gospodyń wiejskich i OSP; • Dobra lokalizacja kompleksu budynków kultury i oświaty; 	<ul style="list-style-type: none"> • Negatywny wpływ bezrobocia na strefę społeczną; • Opieka zdrowotna na podstawowym poziomie; • Spadek poziomu życia mieszkańców związanych tylko z rolnictwem;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dopuszczenie placówek kulturalnych, edukacyjno-oświatowych, świetlic; • Moda na zdrowy tryb życia i mieszkanie na wsi; • Bogata historia regionu; • Dostosowanie opieki przedszkolnej do potrzeb mieszkańców; • Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez program zajęć pozaszkolnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie bezrobocie; • Wzrost kosztów kształcenia; • Utrwalenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego; • Konkurencja ze strony innych regionów; • Niska świadomość zdrowotna mieszkańców;

Obszary problemowe

Problem główny:

Słabo rozwinięta gospodarka pozarolnicza

Problemy w poszczególnych sferach:

ŚRODOWISKO

Niewykorzystany potencjał środowiska przyrodniczego

- Zagrożenie deficytem wody;
- Duża ilość budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi;
- Niewielki stopień zalesienia;
- Brak infrastruktury turystycznej;
- Niewykorzystanie walorów przyrodniczych;

INFRASTRUKTURA

Konieczność modernizacji infrastruktury w wybranych obszarach

- Przestarzałe źródła ciepła;
- Niedostosowanie nośności dróg do występującego transportu;
- Konieczność modernizacji nawierzchni dróg gminnych;
- Wysoki koszt funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej;
- Konieczność rozbudowy kanalizacji sanitarnej i budowy oczyszczalni przydomowych;
- Konieczność rozbudowy sieci dróg dla rowerów;

GOSPODARKA

Niski poziom przedsiębiorczości

- Duża liczba małych gospodarstw rolnych;
- Wysoki poziom bezrobocia;
- Słabo rozwinięte przetwórstwo;
- Brak terenów do zagospodarowania pod inwestycje;
- Niskie dochody gminy z podatków;
- Słabe możliwości zatrudnienia poza rolnictwem;
- Dominacja małych firm w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych;
- Brak funduszy celowych na działalność społeczno-gospodarczą;
- Brak infrastruktury turystycznej;

SFERA SPOŁECZNA

Niski standard życia mieszkańców

- Negatywny wpływ bezrobocia na strefę społeczną;
- Opieka zdrowotna na podstawowym poziomie;
- Spadek poziomu życia mieszkańców związanych tylko z rolnictwem;
- Zbyt mała ilość świetlic wiejskich;

4. Kierunki rozwoju

Cel nadrzędny

Stymulowanie rozwoju gospodarki rolniczej i pozarolniczej

Cele bezpośrednie w poszczególnych sferach:

ŚRODOWISKO

Ochrona środowiska przyrodniczego i wykorzystanie jego potencjału

- Rozwój infrastruktury turystycznej;
- Likwidacja zagrożeń związanych z wykorzystaniem azbestu do celów budowlanych;
- Wykorzystanie walorów przyrodniczych i zabytkowych gminy;
- Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków;

INFRASTRUKTURA

Modernizacja infrastruktury w wybranych obszarach

- Modernizacja źródeł ciepła;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Modernizacja dróg gminnych;
- Obniżenie kosztów funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej;
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej;
- Rozbudowa sieci dróg dla rowerów;

GOSPODARKA

Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości i obniżenie bezrobocia

- Obniżenie poziomu bezrobocia;
- Stymulowanie przedsiębiorczości skupionej wokół rolnictwa;
- Pozyskanie środków na działalność społeczno-gospodarczą;
- Rozwój infrastruktury turystycznej;

SFERA SPOŁECZNA

Podniesienie standardu życia mieszkańców

- Łagodzenie negatywnego wpływu sfery gospodarczej na sferę społeczną;
- Zwiększenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy;
- Zapewnienie opieki osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym;
- Stworzenie lepszych warunków do edukacji przedszkolnej.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

5. Planowane przedsięwzięcia

Lp.	Nazwa planowanego projektu	Przewidywany okres realizacji projektu	Planowane produkty	Planowane rezultaty	Instytucja odpowiedzialna za realizację projektu	Źródła finansowania projektu	Planowane nakłady finansowe
ŚRODOWISKO							
1.	Dotacja celowa do utylizacji eternitu -osoby fizyczne	2013-2020	Liczba budynków z których został usunięty azbest sztuk 74 Powierzchnia z jakiej został usunięty azbest 10364 m ²	Ilość unieszkodliwionego azbestu 114 ton	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	420.000 zł
2.	Dotacja celowa do budowy oczyszczalni przydomowych-osoby fizyczne	2013-2020	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków sztuk 64	Liczba osób korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków-256 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	160.000 zł
3.	Modernizacja kotłowni w Zespole Szkół Dobre	2016-2017	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła sztuk 1	Moc zainstalowanej energii cieplnej 0,4 MW	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	830.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

4.	Modernizacja systemów używania ciepłej wody użytkowej poprzez zastosowanie systemów OZE w budynkach użyteczności publicznej	2016-2018	liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – sztuk 2.	ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej potrzebnej do wytworzenia ciepłej wody użytkowej – min. 30%.	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne- EFRR - 85%	200.000 zł
5.	Budowa farm Odnawialnych Źródeł Energii	2016-2020	liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – sztuk 1.	Ilość wyprodukowanej energii elektrycznej – 20 MW.	Osoby fizyczne	Środki własne inwestora prywatnego, fundusze unijne	10.000.000 zł
6.	Budowa zbiorników retencyjnych na terenie gminy Dobre	2016-2020	Liczba wybudowanych zbiorników retencyjnych – sztuk 3	Pojemność zbiorników retencyjnych - 30 dam ³	Gmina Dobre, osoby fizyczne	Środki własne, fundusze unijne	400.000 zł
7.	Rekultywacja składowiska odpadów w Byczynie	2017-2020	Liczba zrekultywowanych obiektów – sztuk 1	Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami – sztuk 1	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	200.000 zł
8.	Rewitalizacja terenów zdegradowanych	2016-2020	Liczba obiektów poddanych renowacji – sztuk 3	Liczba osób korzystających z obiektów poddanych renowacji – 120 osób	Gmina Dobre, Osoby fizyczne i prawne	Środki własne, fundusze unijne	800.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

INFRASTRUKTURA							
9.	Budowa kanalizacji w miejscowości Przysiek	2016-2017	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej 2 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej 80 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	600.000 zł
10.	Budowa kanalizacji w miejscowości Dęby	2016-2018	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej 1,4 km	Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej 90 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	830.000 zł
11.	Rozbudowa i remonty sieci kanalizacyjnej i wodociągowej Gminy Dobre	2018-2020	Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej 2 km Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej 4 km	Liczba osób korzystających z zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej 150 osób Liczba osób korzystających z zmodernizowanej sieci wodociągowej 500 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	4.300.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

12.	Modernizacja ujęcia i stacji uzdatniania wody w miejscowości Krzywosądz	2015-2016	Liczba przebudowanych ujęć wody - sztuk 1 Liczba przebudowanych urządzeń służących do uzdatniania wody - sztuk 1	Ilość wody pobieranej z ujęcia - 840 m ³ /dobę	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-PROW- 63,63%	1.040.000 zł
13.	Modernizacja ujęcia i stacji uzdatniania wody w miejscowości Byczyna	2018-2020	Liczba przebudowanych ujęć wody - sztuk 1 Liczba przebudowanych urządzeń służących do uzdatniania wody - sztuk 1	Ilość wody pobieranej z ujęcia - 480 m ³ /dobę	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	700.000 zł
14.	Modernizacja ujęcia i stacji uzdatniania wody w miejscowości Bronisław	2018-2020	Liczba przebudowanych ujęć wody - sztuk 1 Liczba przebudowanych urządzeń służących do uzdatniania wody - sztuk 1	Ilość wody pobieranej z ujęcia - 480 m ³ /dobę	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	700.000 zł
15.	Modernizacja drogi Dęby-Morawy nr 180114C	2016-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,940 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	200.000 zł
16.	Modernizacja drogi Kłonowo-Kłonówek nr180132C	2017-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,926 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	200.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

17.	Modernizacja drogi Dobre-Koszczały Nr180127C	2016-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,535 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 80 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	100.000 zł
18.	Modernizacja drogi Smarglin-Dęby nr 180108C	2018-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,560 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 150 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	160.000 zł
19.	Modernizacja drogi Bachorza-Narkowo nr 180101C	2016-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,390 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 120 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	140.000 zł
20.	Modernizacja drogi w miejscowości Przysiek nr 180140C	2017-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,300 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 140 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	135.000 zł
21.	Modernizacja drogi Kobielice-Smarglin nr 180109C	2017-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,200 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 120 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	230.000 zł
22.	Modernizacja dróg w miejscowości Dobre	2017-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych 2,000 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 400 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	210.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

23.	Budowa chodników i parkingów	2013-2020	Liczba wybudowanych miejsc do parkowania sztuk 3 Długość wybudowanych chodników 1,500 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 500 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	900.000 zł
24.	Modernizacja oświetlenia drogowego w miejscowości Dobre	2013-2020	Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych sztuk 25	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 120 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	90.000 zł
25.	Przebudowa drogi gminnej Koszczały – Dobre Kol. Nr 180118C Odcinek I i II	2016-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,405 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 120 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-PROW- 63,63%	294.746,54 zł
26.	Przebudowa drogi gminnej Dobre – Dęby Nr 180136C	2016-2018	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,898 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-PROW- 63,63%	241.610,73 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

27.	Przebudowa drogi gminnej Dobre Wieś – Byczyna Nr 180120C	2016-2016	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,305 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne- PROW- 63,63%	263.604,62 zł
28.	Przebudowa drogi gminnej Szczebetowo – Bodzanowo Nr 180122C	2016-2017	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,890 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne- PROW- 63,63%	363.571,09 zł
29.	Przebudowa drogi gminnej Czołpin – Bodzanowo Nr 180104C	2016-2017	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,490 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne- PROW- 63,63%	546.494,99 zł
30.	Przebudowa drogi gminnej Dobre – Dobre Wieś Nr 180121C	2016-2017	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,791 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne- PROW- 63,63%	458.886,95 zł
31.	Przebudowa drogi gminnej Morawy - Narkowo Nr 180103C	2016-2017	Długość przebudowanych dróg gminnych 1,912 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne- PROW- 63,63%	474.240,58 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

32.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Dobre – ul. Piaskowa	2016-2017	Długość przebudowanych dróg gminnych 0,300 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 100 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-PROW- 63,63%	80.000 zł
33.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2016-2018	liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – sztuk 3	ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektów termomodernizacyjnych- min.30% MWh/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-EFRR - 85%	830.000 zł
34.	Budowa dróg dla rowerów na terenie Gminy Dobre	2015-2018	długość wybudowanych dróg dla rowerów - ok. 7 km.	liczba osób korzystających z wybudowanych dróg dla rowerów - 1000 osób/rocznie.	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-EFRR - 85%	1.400.000 zł
35.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Dobre	2016-2018	liczba przebudowanych punktów oświetleniowych - sztuk 150	ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej- min. 30 % MWh/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-EFRR - 85%	210.000 zł
36.	Przebudowa oświetlenia drogowego na terenie Gminy Dobre na energooszczędne w miejscowościach Dobre, Krzywosądz, Buczyna, Bronisław	2016 –2018	liczba przebudowanych punktów oświetleniowych - sztuk 100	ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej- min. 30% MWh/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	1.000 000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

37.	Remont zabytkowego dworku (plebanii) w Krzywosądz	2016-2020	liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem - sztuk 1	Liczba odrestaurowanych zabytków - sztuk 1	Gmina Dobre, Parafia Krzywosądz	Środki własne, fundusze unijne	1.200 000 zł
38.	Odrestaurowanie zabytków w miejscowości Byczyna	2016-2020	liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem - sztuk 1	Liczba odrestaurowanych zabytków - sztuk 1	Gmina Dobre, Parafia Byczyna	Środki własne, fundusze unijne	150.000 zł
39.	Odrestaurowanie zabytków w miejscowości Bronisław	2016-2020	liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem - sztuk 1	Liczba odrestaurowanych zabytków - sztuk 1	Gmina Dobre, Parafia Bronisław	Środki własne, fundusze unijne	150.000 zł
40.	Przebudowa gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Byczyna	2017-2018	liczba osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę oraz liczba osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków – ok. 200 osób. Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków – sztuk 1	odsetek ludzi korzystających z oczyszczalni ścieków - 3,70%, Ilość oczyszczonych ścieków – 200m ³ /dobę	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	1.000 000 zł
41.	Budowa oczyszczalni przyzagrodowych na terenie Gminy Dobre	2016-2020	liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków - ok. 100 osób.	odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków - 0,02%	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	1.000 000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

42.	Rozwój sportu masowego – budowa siłowni zewnętrznej	2016-2020	Liczba wybudowanych obiektów - sztuk 1	Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów 200 osób/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	500.000 zł
43.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej – Utworzenie placów zabaw i miejsc rekreacji na terenie gminy Dobre	2016-2020	Liczba wybudowanych obiektów - sztuk 4	Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów - 200 osób/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	300.000 zł
44.	Remont dróg gminnych	2016-2020	Długość przebudowanych dróg gminnych - 2,00 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 400 osób	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	300.000 zł
45.	Przebudowa drogi powiatowej Papros – Bronisław - Dobre nr 2574C	2016-2018	Długość przebudowanych dróg powiatowych - 1,00 km	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej - 400 osób	Powiat Radziejowski	Środki własne, fundusze unijne PROW- 63,63%	800.000 zł
GOSPODARKA							
46.	Opracowanie Strategii Rozwoju Gospodarczego Gminy Dobre	2017-2020	Liczba opracowanych programów rozwoju gospodarczego - sztuk 1	Perspektywa obowiązywania strategii rozwoju gospodarczego gminy - 10 lat	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	15.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

47.	Gminny Inkubator Przedsiębiorczości	2019-2020	Liczba programów wspierających przedsiębiorstwa - sztuk 1	Liczba podmiotów korzystających z programu wspierającego przedsiębiorstwa - sztuk 10	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	20.000 zł
48.	Rozwój usług w sektorze rolno-przemysłowym	2016-2020	Liczba wspartych przedsiębiorstw – sztuk 1	Liczba osób korzystających z usług – 200 osób/ rok	Inwestor Prywatny	Środki własne, fundusze unijne	1.000 000 zł
SFERA SPOŁECZNA							
49.	Modernizacja pracowni komputerowych w szkołach	2016-2020	Liczba doposażonych pracowni komputerowych - sztuk 4	Liczba uczniów korzystających z wyposażenia inwestycyjnego 520 osób/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	240.000 zł
50.	Modernizacja trybun na stadionie sportowym	2018-2020	Liczba zmodernizowanych obiektów - sztuk 1	Liczba osób korzystających z zmodernizowanego obiektu 2500 osób/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	50.000 zł
51.	Organizacja Dożynek Gminnych	2016-2020	Liczba zorganizowanych imprez kulturalno-sportowych - sztuk 5	Liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalno-sportowych 1200 osób/rok	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne	70.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

52.	Organizowanie imprez kulturalno-sportowych	2016-2020	Liczba zorganizowanych imprez kulturalno-sportowych - sztuk 16	Liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalno-sportowych 2000 osób/rok	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne	140.000 zł
53.	Utworzenie nowych miejsc w oddziale zamiejscowym Publicznego Przedszkola w Dobrem (Krzywosądz)	2016-2016	liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej - sztuk 1	liczba osób korzystających z objętych wsparciem infrastruktury przedszkolnej – 17 osób	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne- EFRR - 85%	100.000 zł
54.	Przekształcenie istniejących przy szkołach oddziałów przedszkolnych w przedszkola oraz dostosowanie ich do wymogów określonych przepisami prawa	2016-2017	liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – sztuk 3	liczba osób korzystających z objętych wsparciem infrastruktury przedszkolnej – 30 osób.	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne- EFRR - 85%	100.000 zł
55.	Utworzenie Dziennego Domu Seniora	2016-2018	liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie –25 osób	liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne- EFS - 85%	700.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

56.	Poprawa jakości świadczenia usług edukacyjnych przez przedszkole oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	2016-2019	liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 50 osób.	liczba uczniów, którzy nabyli nowe kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - 50 osób oraz liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych -3	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-EFS - 85%	130.000 zł
57.	Usługi opiekuńcze świadczone na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	2016-2020	liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 6 osób	liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 3	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-EFS - 85%	224.000 zł
58.	Kursy zawodowe	2017-2020	liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 100 osób	liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 100 osób.	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-EFS - 85%	200.000 zł
59.	Kursy na prawo jazdy kat. C+E	2016-2018	liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 70 osób.	liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 70 osób.	Gmina Dobre	Środki własne, fundusze unijne-EFS - 85%	500.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

60.	Kursy na spawacza	2017-2020	liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 12 osób	liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 12 osób.	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne- EFS - 85%	60.000 zł
61.	Budowa boiska sportowego o nawierzchni sztucznej trawy w Byczynie	2017-2020	Liczba wybudowanych obiektów - sztuk 1	Liczba osób korzystających z wybudowanego obiektu - 300 osób/rok	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne	300.000 zł
62.	Adaptacja budynków na lokale socjalne	2016-2019	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie- 10 osób	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu- sztuk 1	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne	550.000 zł
63.	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Byczynie	2016-2017	Liczba przebudowanych obiektów - sztuk 1	Liczba osób korzystających z przebudowanego obiektu 200 osób/rok	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne	300.000 zł
64.	Organizacja imprez integracyjnych - softysiady	2016-2020	Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych – sztuk 8	Liczba osób uczestniczących w imprezach integracyjnych 500 osób/rok	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne	120.000 zł

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

65.	Wsparcie instytucji kultury – modernizacja wyposażenia obiektów kulturalnych	2016-2020	Liczba obiektów objętych wsparciem – sztuk 1	Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem 200 osób/rok	Gmina Dobrze	Środki własne, fundusze unijne	200.000 zł
-----	--	-----------	--	---	--------------	--------------------------------	------------

6. Spójność zadań Programu Rozwoju z dokumentami programowymi i planistycznymi

Program Rozwoju gminy Dobre na lata 2015 – 2020 jako główny cel wskazał **stymulowanie rozwoju gospodarki rolniczej i pozarolniczej**, oraz cele szczegółowe w poszczególnych obszarach takich jak środowisko, infrastruktura, gospodarka, sfera społeczna:

- ochrona środowiska przyrodniczego i wykorzystanie jego potencjału;
- modernizacja infrastruktury w wybranych obszarach;
- zwiększenie poziomu przedsiębiorczości i obniżenie bezrobocia;
- podniesienie standardu życia mieszkańców;

Powyższe cele są spójne z celami zawartymi w następujących dokumentach programowych i planistycznych wyższego rzędu:

- Strategią „Europa 2020”,
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020.

Cel **„Ochrona środowiska przyrodniczego i wykorzystanie jego potencjału”** wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:

- Strategia „Europa 2020”- która w priorytecie zrównoważony rozwój – w kierunku gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej dla środowiska i bardziej konkurencyjnej wskazują między innymi na konieczność ochrony środowiska naturalnego, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zapobieganie utracie bioróżnorodności.

- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – cel II.6 efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska w szczególności II.6.2 poprawa efektywności energetycznej i poprawa stanu środowiska.

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko -Pomorskiego do roku 2020 – w obszarach strategicznej interwencji w ramach obszaru obejmującego strukturę funkcjonalno-przestrzenną i infrastrukturę wskazuje na konieczność ochronę i kształtowanie środowiska.

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

Cel **„Modernizacja infrastruktury w wybranych obszarach”** wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:

- Strategia „Europa 2020” - rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną poprzez zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – cel II.7 zwiększenie efektywności transportu, a w szczególności cel II.7.2 modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych.
- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – wskazuje jako jedno z głównych wyzwań polityki regionalnej rozwój obszarów wiejskich.

Cel **„Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości i obniżenie bezrobocia”** wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:

- Strategia „Europa 2020” - rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną między innymi poprzez podwyższenia wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lat do 75 proc.
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – w obszarze strategicznym konkurencyjna gospodarka wskazuje między innymi cel II.4.1 zwiększenie aktywności zawodowej oraz cel II.2.3 zwiększenie konkurencyjności i modernizacji rolnictwa.
- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – wskazuje jako jedno z głównych wyzwań polityki regionalnej wspieranie rozwoju nowoczesnego rolnictwa.

Cel **„Podniesienie standardu życia mieszkańców”** wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów programowych:

- Strategia „Europa 2020” - Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną między innymi poprzez zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln.
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – w obszarze strategicznym spójność społeczna i terytorialna definiuje cel III.1.2 zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

zagrożonych.

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – rekomenduje budowanie nowoczesnego społeczeństwa, poprawę jakości usług publicznych oraz kształtowanie środowiska kulturowego.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Projekty powiązane z ograniczaniem emisji CO₂, wpisują się ponadto w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, opracowany dla Gminy Dobre. Celem głównym niniejszego dokumentu jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju gminy. Przekształcenie obecnie funkcjonującej gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną wymagać będzie zaangażowania wszystkich interesariuszy tj. lokalnej administracji, mieszkańców, dostawców energii i przedsiębiorstw energetycznych, wspólnot i mieszkaniowych, podmiotów działających w sektorze transportu czy budownictwa.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Głównym celem RPO WK-P 2014-2020 jest wsparcie rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jako konkurencyjnego i innowacyjnego regionu Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Program Rozwoju Gminy Dobre wykazuje spójność z celami szczegółowymi następujących osi priorytetowych:

- Oś Priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie,
- Oś Priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku,
- Oś Priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry,
- Oś Priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy,
- Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo,
- Oś Priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja.

Realizacja działań zapisanych w Programie Rozwoju Gminy Dobre przyczyni się do osiągnięcia wskaźników określonych w RPO, a tym samym przyczyni się do realizacji celów szczegółowych i celu głównego.

7. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Programu Rozwoju

W wyniku realizacji zadań objętych niniejszym Programem Rozwoju na lata 2015 – 2020 planuje się osiągnięcie następujących wskaźników produktu i rezultatu:

Wskaźniki produktu:

- Liczba budynków z których został usunięty azbest – sztuk 74;
- Powierzchnia z jakiej został usunięty azbest – 10364 m²;
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – sztuk 3;
- Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków – sztuk 64;
- Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła – sztuk 1;
- Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków – sztuk 1;
- Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 3,4 km;
- Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 2 km;
- Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 4 km;
- Długość wybudowanych dróg dla rowerów – 7,0 km;
- Liczba przebudowanych ujęć wody – sztuk 3;
- Liczba przebudowanych urządzeń służących do uzdatniania wody – sztuk 3;
- Długość przebudowanych dróg gminnych – 22,842 km;
- Liczba wybudowanych miejsc do parkowania – sztuk 3;
- Długość wybudowanych chodników – 1,5 km;
- Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych – sztuk 25;
- Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych – sztuk 250;
- Liczba opracowanych programów rozwoju gospodarczego – sztuk 1;
- Liczba programów wspierających przedsiębiorstwa – sztuk 1;
- Liczba wyposażonych pracowni komputerowych – sztuk 4;
- Liczba zmodernizowanych obiektów – sztuk 1;
- Liczba wybudowanych obiektów – sztuk 6;
- Liczba zorganizowanych imprez kulturalno-sportowych – sztuk 21;
- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE – sztuk 3;
- Liczba zrehabilitowanych obiektów – sztuk 1;
- Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – sztuk 3;

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

- Liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę – 200 osób;
- Liczba osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków – 300 osób;
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – sztuk 4
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 41 osób;
- Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 50 osób;
- Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem w programie – 182 osoby;
- Liczba przebudowanych obiektów – sztuk 1;
- Liczba wybudowanych zbiorników retencyjnych – sztuk 3;
- Liczba obiektów poddanych renowacji – sztuk 3;
- Liczba wspartych przedsiębiorstw – sztuk 1;
- Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych – sztuk 8;
- Liczba obiektów objętych wsparciem – sztuk 1;
- Długość przebudowanych dróg powiatowych – 1,00 km;

Wskaźniki rezultatu:

- Ilość unieszkodliwionego azbestu – 114 ton
- Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w wyniku realizacji projektów termomodernizacyjnych – min. 30%
- Liczba osób korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków - 256 osób;
- Moc zainstalowanej energii cieplnej – 0,4 MW;
- Ilość oczyszczonych ścieków – 200 m³/dobę;
- Liczba osób korzystających z podłączenia do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 170 osób;
- Liczba osób korzystających z zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 150 osób;
- Liczba osób korzystających z zmodernizowanej sieci wodociągowej – 500 osób;
- Liczba osób korzystających z wybudowanych dróg dla rowerów – 1000 osób;
- Ilość wody pobieranej z ujęcia – 1800 m³/dobę;
- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej – 3350 osób;
- Perspektywa obowiązywania strategii rozwoju gospodarczego gminy 10 lat;

PROGRAM ROZWOJU GMINY DOBRE NA LATA 2015-2020

- Liczba podmiotów korzystających z programu wspierającego przedsiębiorstwa- sztuk 10
- Liczba uczniów korzystających z wyposażenia inwestycyjnego – 520 osób/rok;
- Liczba osób korzystających z zmodernizowanych obiektów – 2500 osób/rok;
- Liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalno-sportowych – 3200 osób/rok;
- Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej potrzebnej do wytworzenia ciepłej wody użytkowej – min.30%;
- Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami – sztuk 1;
- Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – min. 30%;
- Liczba odrestaurowanych zabytków – sztuk 3;
- Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – 3,72%;
- Liczba osób korzystających z objętych wsparciem infrastruktury przedszkolnej – 47 osób;
- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – sztuk 5;
- Liczba uczniów, którzy nabyli nowe kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 50 osób;
- Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – sztuk 3;
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 182 osoby;
- Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów – 900 osób/rok;
- Liczba osób korzystających z przebudowanego obiektu – 200 osób/rok;
- Ilość wyprodukowanej energii elektrycznej – 20 MW;
- Pojemność wybudowanych zbiorników retencyjnych – 30 dam³;
- Liczba osób korzystających z obiektów poddanych renowacji – 120 osób;
- Liczba osób korzystających z usług – 200 osób/rok;
- Liczba osób uczestniczących w imprezach integracyjnych – 500 osób/rok
- Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem 200 osób/rok

8. System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli.

Program Rozwoju Gminy Dobre wdrażany będzie przez Wójta Gminy oraz przez pracowników różnych referatów Urzędu Gminy Dobre. Będą oni występować o środki finansowe sporządzając odpowiednie projekty i wnioski.

System wdrażania Programu Rozwoju jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej jest zobowiązana przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu z dnia 21 czerwca 1999 r. Nr 1260/1999 wprowadzającym ogólne przepisy odnośnie funduszy strukturalnych oraz rozporządzeniach odnoszących się do poszczególnych funduszy strukturalnych. Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków wg źródeł ich pochodzenia. W niektórych sytuacjach może to oznaczać, że podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania będzie musiał sprostać wielu wymaganiom formalnym. Dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych.

Instytucja wdrażająca Program Rozwoju

Urząd Gminy Dobre jest odpowiedzialny za:

- kreowanie, składanie wniosków aplikacyjnych do Instytucji Zarządzających programami operacyjnymi,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami, z zapisami Planu,
- ewentualne monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów, zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu posiada Wójt Gminy Dobre.

Główną rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Programie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

Skuteczna realizacja Programu Rozwoju Gminy Dobre wymaga zapewnienia okresowej kontroli realizacji zadań i sukcesywnego dokonywania ich przeglądu. Proponuje się aby Rada Gminy corocznie dokonywała przeglądu realizacji projektów i zadań. Na podstawie wniosków z przeglądu realizacja planu będzie oceniana, aktualizowana i uzupełniana.